

Franciszek Woch
Eugeniusz Nowocien
Alina Bochniarz

OCENA ZMIAN TERENÓW
ROLNYCH OBSZARÓW
WIEJSKICH POD WPŁYWEM
WYBRANYCH DZIAŁAŃ
WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ
UNII EUROPEJSKIEJ

MONOGRAFIE
I ROZPRAWY
NAUKOWE

51

OCENA ZMIAN TERENÓW ROLNYCH OBSZARÓW WIEJSKICH POD WPŁYWEM WYBRANYCH DZIAŁAŃ WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie

Słowa kluczowe: środowisko rolnicze, rozwój przestrzenny, zalesianie gruntów, scalanie gruntów, gospodarka wodą, odnowa wsi

W pracy przedstawiono ocenę wpływu wybranych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), tj.: rozwój przestrzenny, zalesianie gruntów, scalanie gruntów, gospodarka wodą, odnowa wsi i program rolnośrodowiskowy na obszarach wiejskich. Podstawowym źródłem danych były materiały sprawozdawcze Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie i GUS-u, w okresie od 2004 do 2015 r., ze szczególnym uwzględnieniem ostatniego okresu programowania w latach 2007–2013 oraz materiały Wydawnictwa Edukacyjnego. Dokonano również analizy aktów normatywnych PROW 2007–2013 i 2014–2020 i wyników badań prowadzonych w Instytucie Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach.

Prowadzone badania pozwoliły na ustalenie poniższych spostrzeżeń:

Zrównoważony rozwój przestrzenny jest bazą do wielu innych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, jednak brak jego realizacji w ramach PROW.

W okresie realizacji PROW 2004–2006 rocznie zalesiano po ok. 13 400 ha gruntów rolnych, a w okresie realizacji PROW 2007–2013 – tylko po ok. 5 000 ha. Malejące tempo zalesiania gruntów można uznać jako odpowiednie, pomimo założeń programowych znacznie większych, gdyż Polska jest bliska osiągnięcia docelowego wskaźnika zalesienia na poziomie ok. 33%.

Proces klasycznego scalenia powoduje zmiany w sposobie użytkowania ziemi w niewielkim zakresie: od ok. 1% powierzchni ogólnej przy scalaniu klasycznym, do 4% przy scaleniach kompleksowych.

W ramach PROW 2007–2013 nie zrealizowano w pełni działań odnośnie retencji wodnej, z powodu zbyt krótkiego okresu czasu na wykonanie.

Działanie „Odnowa wsi” jest nowe w uwarunkowaniach Polski. Wpłynęło znacząco pozytywnie na środowisko rolnicze, ze względu na pełną jego realizację.

Program rolnośrodowiskowy odgrywa bardzo istotną rolę zarówno ekologiczną, jak i ekonomiczną dla środowiska rolniczego i jest realizowany w szerokim zakresie.

Ogólnie można stwierdzić, że wszystkie analizowane działania wpływają korzystnie na środowisko rolnicze, jednak powinny być realizowane w szybszym tempie i w wersji kompleksowej, prowadząc w Polsce do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

EVALUATION OF CHANGES IN THE AGRICULTURE AREAS UNDER THE SELECTED MEASURES OF THE EUROPEAN UNION'S COMMON AGRICULTURAL POLICY

Summary

Słowa kluczowe: agricultural environment, development of rural areas, afforestation, land consolidation, water management, village renewal

The current paper presents the results of evaluation of the influence of selected activities within Rural Development Programme (RDP), such as spatial development, afforestation, land consolidation, water management, village renewal and agri-environmental programmes on agricultural environment in Poland.

The data used in the study cover the years 2004–2015, and were collected from the reports of Ministry of Agriculture and Rural Development, Polish Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture, Polish Central Statistical Office, legislative acts of the Rural Development Plan (RDP) 2007–2013 and 2014–2020, and the results of a study on different aspects of rural development conducted at the Institute of Soil Science and Plant Cultivation – State Research Institute in Puławy.

Our study clearly shows that aforementioned activities differ significantly in terms of the level of implementation in Poland. Thus, the spatial development operation, one of the most important activity in relation to the sustainable development of rural areas, has not been introduced in RDP as a separately task. Additionally, the initiatives regarding water retention were also not fully implemented under the RDP 2007–2013 because of the shortage of time. The process of land consolidation has contributed only to very little change in land use, from about 1% at classical consolidation to 4% at complex consolidation of the total area. On the other hand, a decline in reforestation has been observed in comparison of RDP 2004–2006 and RDP 2007–2013, which is considered to be appropriate and should lead to the

target rate of afforestation of approximately 33%. The village renewal action was entirely introduced and has a very positive effect on the agricultural environment. Agri-environmental programme plays an important role for both ecological and economical aspects of the agricultural environment and its realization covers a very wide range of actions.

In conclusion, all the analysed measures have a very positive effect on the agricultural environment. However, they should be implemented more quickly and comprehensively which should lead to a more sustainable development of rural areas in Poland.